

Zožit odpovedí

Obsah

Severný ľadový oceán

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10

Stredozemné more

1	2	3	4	5
11	12	13	14	15

Baltské more

1	2	3	4	5
16	17	18	19	20

Čierne more

1	2	3	4	5
21	22	23	24	25

Atlantický oceán Lamanšský prieliv / Severné more

1	2	3	4	5
26	27	28	29	30

Úvod

V tomto zošite nájdeš slovník a výsledky rozhodnutí, ktoré tvoj tím počas hry urobí.

Zakaždým, keď si tím vyberie možnosť z karty úlohy, môžeš si výsledok vyhľadať v tomto zošite. Pozri sa na číslo strany na karte a prejdi na príslušnú stranu.

Potom nájdí rozhodnutie, ktoré si urobil, a zisti, koľko bodov si získal alebo stratil v štyroch pilieroch:

Biodiverzita (ryba)	Sociálna spravodlivosť (váha)
Ekonomika (mešec)	Zdravie (srdce)

Na hracej doske posuň svoje figúrky po pilieroch nahor alebo nadol podľa zobrazených bodov.

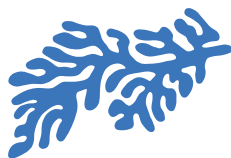
Ku každému výsledku patrí krátke vysvetlenie – prečítaj si ho spolu s tímom. Pomôže ti to pochopiť dosah tvojho rozhodnutia a napláňovať ďalšie kroky.

Výsledky si pozri až po tom, ako sa rozhodneš – nekukaj! (Pokiaľ tvoja postava nemá špeciálnu schopnosť, ktorá to dovoľuje...)

Ak na karte vidíš tučne vyznačené slovo, jeho definíciu nájdeš v slovníku. Prečítaj ju nahlas, aby sa všetci v tíme dozvedeli, čo znamená.

Definície

Nájdí definíciu tučne
vyznačených slov nižšie:

Premnoženie rias (alebo kvet

rias): Rýchly a rozsiahly nárast rias, ku ktorému dochádza, keď sa do vody dostane príliš veľa živín, napríklad hnojív. Tieto premnoženia môžu sfarbiť vodu dozelená, spotrebovať kyslík a niekedy uvoľňovať škodlivé toxíny.

Akvakultúra: Nazýva sa aj chov rýb. Akvakultúra je chov rýb, mäkkýšov alebo morských rastlín, ako sú riasy, v nádržiach alebo ohradených častiach mora. Umožňuje produkovať morské plody bez toho, aby sa spoliehali len na voľne žijúce ryby.

Balastná voda: Balastná voda je morská voda, ktorú loď načerpá, aby udržala bezpečné prevádzkové podmienky počas plavby. Zlepšuje stabilitu a pohon lode tým, že vyrovnáva zmeny hmotnosti nákladu.

Biologické zanášanie: Nastáva, keď sa malé rastliny, živočíchy alebo mikroorganizmy (napríklad fúzonôžky alebo riasy) prichytia na lode, bóje či iné podvodné povrchy. Môže poškodiť zariadenia a pomôcť

rozšíriť invázne druhy z jedného miesta na druhé.

Vedľajší úlovok: Morské živočíchy, ktoré sa nechtiac chytia, keď sa rybári snažia uloviť niečo iné. Môžu to byť delfíny, korytnačky, mladé ryby alebo iné nežiaduce druhy. Znižovanie vedľajšieho úlovku pomáha chrániť morský život.

Uhličitán: Prírodná chemická látka, ktorá sa nachádza v mušliach, koraloch a horninách. Mnohé morské živočíchy ju používajú na tvorbu svojich schránok a kostier. Vzniká zmiešaním oxidu uhličitého (CO₂) s vodou v oceáne.

Občianska veda: Ide o to, keď občania zbierajú alebo skúmajú informácie a konajú spoločne. Môže ísť napríklad o počítanie vtákov, meranie zrážok, zbieranie plastov na plážach alebo zaznamenávanie výskytu medúz.

CO₂: Plyn, ktorý sa prirodzene vyskytuje. Je bezfarebný a bez zápachu. Rastliny ho potrebujú na rast, ale priveľa CO₂ vo vzduchu zadržiava teplo a spôsobuje zmenu klímy. Časť z neho

pohlť aj oceán, čo môže zmeniť chemické zloženie vody.

Ekosystémové služby:

Prínosy, ktoré nám príroda dáva zadarmo, ako čistý vzduch a voda, zdravá pôda, ryby na jedenie a ochrana pred záplavami. Mokrade, lesy a oceány poskytujú cenné služby, ktoré pomáhajú ľuďom aj planéte.

 Eutrofizácia: To, čo sa stane, keď sa do jazier alebo morí dostane priveľa živín (najmä z poľnohospodárskych splavov alebo odpadových vôd). Spôsobuje premnoženie rias, uberá vode kyslík a môže zabíjať ryby a iný morský život.

 Splach hnojív: Keď dážď spláchne prebytočné hnojivá z polí do riek, jazier alebo mora. To môže spôsobiť priveľa živín vo vode, kvôli čomu riasy rastú príliš rýchlo. Riasy môžu blokovať slnečné svetlo a spotrebovať kyslík, čím škodia rybám a iným živočíchom.

 Liaheň: Miesto, kde sa ryby alebo mäkkýše rozmnožujú a chovajú, kým nie sú dosť silné na prežitie vo voľnej prírode alebo na rybích farmách. Liahne pomáhajú podporovať populácie rýb a akvakultúrne podniky.

 Jód: Minerál, ktorý ľudské telo potrebuje v malom

množstve, aby zostalo zdravé. Pomáha telu tvoriť dôležité hormóny a často sa nachádza v morských plodoch, mliečnych výrobkoch a jodidovanej soli.

 Moratórium: Dočasné prerušenie činnosti, často na ochranu prírody alebo na čas na preskúmanie problému. Napríklad rybárske moratórium znamená, že určitý druh sa istý čas nesmie loviť, aby sa populácia mohla zotaviť.

 Selektívny rybársky výstroj: Rybárske náčinie alebo siete navrhnuté tak, aby lovíli len určité druhy alebo veľkosti rýb. Pomáha to chrániť mladé ryby a iné morské živočíchy, ktoré sa nemajú loviť, a robí rybolov udržateľnejším.

 Štítna žľaza: Malá žľaza na krku, ktorá tvorí hormóny riadiace energiu, rast a metabolizmus tela (ako telo využíva jedlo na energiu). Na správne fungovanie potrebuje jód.

 Zoonóza (alebo zoonotické ochorenie): Choroby, ktoré sa môžu šíriť medzi zvieratami a ľuďmi. Niektoré z nich môžu vzniknúť z konzumácie nebezpečných morských plodov alebo z kontaktu s chorými zvieratami. Ich sledovanie pomáha chrániť ľudí aj voľne žijúce živočíchy.

Severný ľadový oceán

1

1 Investuješ do ekoznačiek, aby si predával zákazníkom, ktorým záleží na klíme.

+1

Ekoznačky podporujú udržateľné rybárske postupy, ktoré chránia morský život.

+1

Predajom ekologicky zmýšľajúcim spotrebiteľom môžeš zarobiť viac, ale získanie certifikácie stojí veľa.

-1

Najviac môžu získať väčšie firmy, ktoré si dokážu dovoliť náklady na certifikáciu navyše.

-

Žiadny výrazný vplyv na zdravie.

2 Zachováš dotácie na palivo, aby arktický rybolov zostal konkurencieschopný.

-1

Vyššie emisie CO₂ a nadmerný rybolov môžu poškodiť morské živočíchy a ich biotop.

+1

Okamžite pomáha miestnym rybárom a chráni pracovné miesta

+1

Podporuje komunitu, ktoré sú v Arktíde závislé od rybolovu.

-1

Vyššie emisie CO₂ môžu časom poškodiť životné prostredie a zdravie ľudí.

3 Postupne ukončíš dotácie na palivo a pomôžeš prejsť na čistejšie rybárske technológie.

+2

Zníženie emisií a rybolovného tlaku pomáha chrániť oceán.

-1

Prechod na čistejšie technológie je drahý, takže zisky môžu spočiatku klesnúť.

-1

Malé firmy a rybári to môžu mať ťažké, ak nedostanú pomoc na nový výstroj.

+1

Čistejší rybolov znamená čistejší vzduch a menej rizík pre životné prostredie.

1 Chrániš biotopy divého lososa a sprísňuješ pravidlá rybolovu.

+2

Ochrana biotopov pomáha rásť populácii divého lososa a uľavuje riečnym ekosystémom.

-1

Prísnejšie pravidlá znamenajú menej príležitostí loviť tento cenný druh, ktorý je pilierom arktickej ekonomiky.

-1

Menší alebo tradiční rybári môžu stratiť viac než väčšie firmy.

+1

Zachováva to dlhodobý prístup k obľúbenému a zdravému zdroju divých morských plodov.

2 Zvýšiš rybolovné kvóty, kým je ešte dosť divého lososa.

+2

Väčší rybolov urýchľuje úbytok divého lososa a zvyšuje záťaž ekosystémov.

+1

Dobré pre rybársky biznis – zatiaľ.

-2

Krátkodobé zisky môžu poškodiť budúcnosť komunít závislých od lososa.

-1

Divého lososa môže byť v budúcnosti ťažšie nájsť, hoci je zdravým zdrojom potravy.

3 Investuješ do liahní lososa a obnovy riek, aby sa populácie lososa zväčšili.

+1

Liahne a obnova riek pomáhajú divému lososovi, ale pri zlom riadení môžu ovplyvniť jeho genetickú rozmanitosť.

+1

Vytvára to miestne pracovné miesta a dlhodobo podporuje rybolov.

+1

Pomáha komunitám závislým od lososa zachovať si prístup k nemu aj v budúcnosti.

+1

Zdravé rieky zlepšujú kvalitu vody a znižujú tlak parazitov.

1 Prispôsobíš pravidlá rybolovu a kvóty, aby si lovil nové druhy rýb.

+1

Zodpovedný lov nových druhov chráni pôvodné druhy a udržiava rovnováhu ekosystému.

+2

Nové druhy rýb prinášajú nový biznis a podporujú rybárske pracovné miesta.

+1

Pomáha komunitám závislým od rybolovu nájsť nový príjem, keď sa populácie rýb presúvajú.

+1

Väčší výber morských plodov môže zlepšiť výživu.

2 Zameriaš sa na ochranu pôvodných arktických druhov.

+1

Ochrana pôvodných druhov udržiava arktický ekosystém silný.

-1

Obmedzenie toho, čo sa smie loviť, môže zatiaľ poškodiť ekonomiku.

-1

Bez ďalšej podpory to môže najviac zasiahnuť tradičné rybárske komunity.

+1

Zachováva dostupnosť miestnych, zdravých zdrojov potravy.

2 Snažíš sa spolupracovať s inými krajinami, aby si predišiel nadmernému rybolovu a konfliktom.

+1

Spolupráca krajín môže podporiť zodpovedné hospodárenie s rybami populáciami, ale môže to trvať.

-

Pomalé rokovania a nezhody môžu oddialiť prínosy.

+1

Bráni to nadvláde väčších národov či flotíl a zabezpečuje spravodlivosť.

+1

Dobrá spolupráca dokáže udržať prístup k morským plodom bezpečný a stály pre všetkých.

1 Zavedieš prísne predpisy o biologickom zanášaní a balastnej vode v arktických vodách.

+2

Prísne pravidlá zastavujú šírenie škodlivých druhov a chránia pôvodné živočíchy.

-1

Nové pravidlá stoja viac času, personálu a vybavenia, čím spomaľujú časť hospodárskeho rastu.

+1

Chráni spôsob života komunit, ktoré závisia od pôvodných druhov pri obžive a kultúre.

+1

Znižuje to riziko kontaminácie potravín a chorôb, ktoré sa môžu šíriť zo zvierat na ľudí (zoonóza).

2 Necháš lode pokračovať bez ďalších pravidiel o inváznych druhoch.

-2

Viac inváznych druhov by mohlo poškodiť arktické živočíchy a ekosystémy.

+1

Lodná doprava rýchlo rastie a prináša peniaze, ale dlhodobé škody na rybárskom priemysle a ekosystéme môžu neskôr stáť viac.

-1

Poškodzuje to komunity, ktoré závisia od pôvodných druhov pri prežití a tradíciách.

-2

Choroby a znečistenie z inváznych druhov môžu predstavovať vážne zdravotné riziká vrátane zoonózy.

3 Prinútiš lode vyčistiť si trupy pred vplávaním do arktických vôd.

+1

Čistenie trupov lodí pomáha zastaviť šírenie inváznych druhov.

+1

Táto možnosť je lacnejšia než úplná regulácia a umožňuje firmám pokračovať s menšími zdržaniami.

+1

Vyvažuje to potreby miestnych komunit a lodného priemyslu.

+1

Znižuje to riziko prenosu nákazy zo zvierat na človeka (zoonóza) a zachováva prístup k zdravým zdrojom morských plodov.

1 Investuješ do akvakultúrnych systémov, ktoré zvládnu teplejšiu vodu.

+1

Odolnejšie chovné systémy pomáhajú chrániť divé ryby a znižujú vplyv únikov z fariem na voľne žijúce živočíchy.

+2

Včasná investícia udržiava chov rýb ziskový a konkurencieschopný.

+1

Podporuje to pracovné miesta a komunity závislé od chovu rýb.

+1

Zdravšie farmy znamenajú menej parazitov a bezpečnejšie ryby na jedenie.

2 Spomalíš rozširovanie akvakultúry, aby si chránil životné prostredie.

+2

Spomalenie rastu dáva ekosystémom oddych a pomáha chrániť divé druhy.

-1

Menej chovu znamená zatiaľ menšie zisky a rast biznisu.

-1

Mohlo by to viesť k strate pracovných miest v oblastiach závislých od chovu rýb.

+1

Menej rýb na farmách znamená menej chorôb a menšiu potrebu antibiotík.

3 Financuješ výskum na sledovanie vplyvov klímy a úpravu postupov akvakultúry.

+1

Výskum pomáha lepšie riadiť farmy v budúcnosti.

+1

Pomáha to odvetviu zostať silné dlhodobo, aj keď to teraz stojí viac.

+1

Dáva to chovateľom nástroje na to, aby mohli pracovať aj pri meniacej sa klíme.

+1

Lepšie informácie znamenajú bezpečnejšie ryby a menej zdravotných rizík.

Stredozemné more

1

1 Spustíš kampaň, ktorá povzbudzuje ľudí jesť perutýna.

+1

Konzumácia perutýnov pomáha znížiť ich počet a chráni pôvodné ryby.

+1

Otvára to nové trhy pre rybárov a reštaurácie, hoci bezpečná príprava perutýna si vyžaduje zručnosť.

+1

Prináša to príjem drobným rybárom a pobrežným komunitám.

+1

Perutýn má málo tuku a môže byť zdravou, cenovo dostupnou potravinou.

2 Vytvoríš programy občianskej vedy a potápačov na sledovanie a odstraňovanie perutýnov v kľúčových oblastiach.

+2

Cielené odstraňovanie v citlivých oblastiach chráni kľúčové pôvodné druhy.

-1

Školenie a organizácia dobrovoľníkov stojí peniaze bez priameho zisku.

+1

Zapája miestnych ľudí a zvyšuje povedomie.

-1

Ak ľudia nie sú riadne vyškolení, hrozí riziko popichania.

3 Financuješ výskum, či by nové predátory mohli pomôcť ich regulovať.

-1

Zavádzanie nových druhov môže poškodiť pôvodné druhy.

-1

Výskum trvá a hneď sa nevyplatí.

-

Zatiaľ žiadny jasný efekt – prípadné prínosy by prišli neskôr.

-

V tejto fáze žiadny výrazný vplyv na zdravie.

1 Podporíš lov modrého kraba a predávaš ho ako miestnu morskú delikatesu.

+1

Lov modrých krabov pomáha chrániť pôvodné druhy a ekosystémy.

+2

Dopyt po modrých kraboch rastie, čím vzniká nový biznis pre rybárov a reštaurácie.

+1

Prináša to pracovné miesta a znižuje poškodenie výstroja, hoci nie všetci profitujú rovnako.

+1

Ponúka to lacnú, zdravú možnosť morských plodov s vysokým obsahom bielkovín a zdravých tukov.

2 Investuješ do rozsiahleho odstraňovania a sledovacích programov.

+2

Toto je najlepšia možnosť na ochranu pôvodných druhov a obnovu rovnováhy.

-1

Zvyšné medúzy naďalej pľhlia plavcov.

+2

Pomáha to rybárom naďalej loviť pôvodné druhy, od ktorých závisia, a znižuje stratu výstroja.

-

Žiadne okamžité vplyvy na zdravie.

3 Neurobíš nič a dúfaš, že príroda si nájde vlastnú rovnováhu.

-2

Ak necháš kraby šíriť sa, pôvodným druhom sa povedie horšie.

-1

Rybársky výstroj sa poškodzuje a tradičné úlovky je čoraz ťažšie nájsť.

-1

Stratu príjmu najviac pociťujú drobní rybári.

-1

Narušené dodávateľské reťazce znižujú kvalitu morských plodov a potravinovú bezpečnosť.

1 Zavedieš povinné testovanie DNA a digitálne sledovanie pre všetky morské produkty.

+2

Testovanie DNA zabezpečuje správne určenie morských plodov a pomáha zabrániť predaju nelegálnych alebo ohrozených rýb.

-1

Nové technológie a testovanie zdražujú náklady predajcom.

+2

Chrání to poctivých producentov a rybárov a pomáha zraniteľným kupujúcim zostať v bezpečí.

+1

Znižuje to riziko alergií a zabezpečuje, že ľudia vedia, čoedia.

2 Spustíš celoštátnu kampaň, ktorá ľuďom pomôže rozpoznať sezónne, miestne ryby.

+1

Propagácia miestnych a sezónnych rýb podporuje zodpovedný rybolov a bráni nadmernému rybolovu.

-1

Veľké kampane stoja peniaze a neprinášajú zisk hneď.

+1

Pomáha to malým rybárom predáť úlovok a konkurovať väčším predajcom.

+1

Povzbudzuje to ľudí robiť bezpečnejšie a zdravšie rozhodnutia pri morských plodoch.

3 Vytvoríš dôveryhodnú značku „Mediterranean Verified“ pre vysledovateľné morské plody.

+1

Značka podporuje zodpovedný pôvod a jasné označovanie, čím znižuje nelegálne a neudržateľné praktiky.

+1

Jej prevádzka stojí trochu, ale zvyšuje hodnotu certifikovaných morských plodov.

+1

Značka buduje dôveru a odmeňuje rybárov, ktorí dodržiavajú pravidlá.

+1

Zlepšením vysledovateľnosti a transparentnosti robí morské plody bezpečnejšími na jedenie.

1 Presadiš prísne rybolovné kvóty a sezónne zákazy.

+2

Populácie morských plodov sa zotavujú, čo pomáha vyvážiť morské ekosystémy.

-1

Rybári krátkodobo zarobia menej, ale neskôr môžu profitovať, ak sa populácie vrátia do normálu.

-2

Bez pomoci najviac tratia drobní rybári.

-

Žiadny okamžitý vplyv na zdravie.

2 Podporíš udržateľnú akvakultúru pôvodných druhov.

+1

Ak sa robí udržateľne, uľavuje to tlaku na divé ryby, najmä keď sa chovajú len pôvodné druhy.

+2

Posilňuje to miestne pracovné miesta a produkciu potravín a znižuje závislosť od dovozu.

-

Nové pracovné miesta niektorým pomôžu, ale iní, napríklad malí rybári, to môžu mať ťažké.

+1

Hoci sa výživová hodnota líši od divých rýb, toto riešenie prináša potravinovú bezpečnosť.

3 Spustiš program dedičstva morských plodov na podporu tvorivosti a udržateľnosti v gastronómii.

+1

Nižší dopyt po nadmerne lovených druhoch pomáha chrániť more.

+2

Podporuje to miestne reštaurácie a cestovný ruch prostredníctvom novej kulinárskej identity a priťahuje medzinárodnú pozornosť.

+1

Oslavuje to kultúrne tradície a malé gastronomické a turistické podniky, ale nepodporuje miestnych rybárov.

+1

Podporuje to pestrú, udržateľnú stravu a predlžuje dĺžku života.

1 Vytvoríš morské klimatické útočiská a zóny bez rybolovu.

+2

Chrání to zranitelné druhy a dává morskému životu šancu prispôbiť sa otepľovaniu.

-1

Rybári môžu spočiatku stratiť prístup k niektorým oblastiam, ale populácie sa časom môžu zotaviť.

-2

Bez podpory najviac trpia menší rybári.

+1

Ochrana koralov, planktónu a mušlí pomáha udržať dodávky morských plodov stabilné a výživné.

2 Podporíš výskum a adaptáciu pre zasiahnutý rybolov a akvakultúru.

+1

Výsledky výskumu znižujú tlak na voľne žijúce živočíchy.

-1

Výskum si vyžaduje peniaze, ale prínosy nie sú okamžité.

+1

Dáva to malým podnikom šancu prispôbiť sa zmene klímy.

-

Žiadne okamžité vplyvy na zdravie.

3 Spustíš stredomorský klimatický pakt pre more.

+2

Medzinárodná spolupráca môže pomôcť chrániť druhy a biotopy v celom Stredozemí.

+1

Spoločné pravidlá a akčné plány môžu podporiť dlhodobý rybolov a cestovný ruch.

+1

Povzbudzuje to spoluprácu medzi krajinami a dáva menším komunitám možnosť konať.

+1

Lepšie regionálne plánovanie môže zabezpečiť čisté, zdravé morské plody pre všetkých.

Baltské more

1

1 Presadiš prísne pravidlá na obmedzenie splachov z poľnohospodárstva a miest.

+1

Zlepšuje to kvalitu vody a pomáha chrániť morské ekosystémy.

-1

Znamená to vyššie náklady pre poľnohospodárov a mestá na zlepšenie ich systémov.

-1

Menšie farmy a miestne samosprávy môžu mať ťažšie splniť nové pravidlá.

+1

Menej toxického znečistenia v pobrežných oblastiach znižuje riziko vážnych zdravotných problémov, najmä neurologických ochorení.

2 Zmodernizuješ čistiarne odpadových vôd, aby si znížil vypúšťanie.

+1

Znižuje to jeden z hlavných zdrojov znečistenia a pomáha ekosystémom zotaviť sa.

-

Spustenie je drahé, no dlhodobo šetrí peniaze tým, že predchádza zdravotným problémom a škodám na životnom prostredí.

+1

Zabezpečuje to prístup k čistej vode pre všetkých a pomáha chrániť komunitu.

+1

Lepšia kvalita vody zlepšuje verejné zdravie vrátane duševného zdravia.

3 Spustiš osvetovú kampaň s odmenami, aby každý dobrovoľne znížil znečistenie.

-1

Ak je pokrok príliš pomalý alebo nerovnomerný, morský život naďalej trpí

-

Žiadny priamy vplyv

+1

Povzbudzuje to spoločné konanie bez toho, aby niekoho trestalo.

-1

Ak je konanie príliš pomalé, toxické látky zostávajú vo vode a ľudia sú naďalej ohrození.

1 Pridáš sezónne alebo územné rybolovné limity v hlučných zónach.

+1

Slede si môžu v tichších oblastiach lepšie oddýchnuť a rozmnožovať sa, čím sa ich počty opäť zvyšujú.

—

Menší rybolov na niektorých miestach zníži krátkodobé príjmy, ale pomáha zachovať dostupnosť sledov v budúcnosti.

+1

Pomáha to chrániť kultúrne tradície a zabezpečuje dlhodobý prístup k sledom pre miestnych rybárov a komunity.

+1

Menej stresované ryby sú výživnejšie. Chráni to aj tento zdravý miestny zdroj potravy pre budúce generácie.

2 Podporíš tichšie motory a vybavenie pre rybolov a lodnú dopravu.

+2

Pri menšom hluku žijú slede v bezpečnejšom, pokojnejšom prostredí a môžu sa im dariť.

+1

Nové tiché technológie pomáhajú modernizovať rybársky a lodný priemysel a udržať ich konkurencieschopnosť.

-1

Niektorí drobní rybári si možno nebudú môcť dovoliť nové tiché lode alebo vybavenie.

+1

Zdravšie slede majú lepšie výživové hodnoty pre ľudí, ktorí ich jedia.

3 Povzbudíš ľudí konzumovať pestrejšie morské plody, aby menej záviseli od sledov.

+1

Zníženie tlaku na slede pomáha chrániť rovnováhu morského života, aj keď hluk je stále problém.

+2

Viac druhov morských plodov znamená viac obchodných príležitostí pre rybárov, reštaurácie a trhoviská.

+1

Drobní rybári môžu diverzifikovať svoje príjmy z iných druhov.

+1

Širšia paleta morských plodov môže znamenať lepšiu výživu.

1 Investuješ do odstraňovania rias a zvyšovania kyslíka, aby si predišiel mŕtvym zónam.

+1

Viac kyslíka vo vode pomáha rybám a morským živočíchom žiť a rásť.

-1

Tieto projekty stoja veľa a neriešia problém pri zdroji.

+1

Pomáha to rybárom a pobrežným komunitám tým, že vracia ryby a obmedzuje škody, ktoré riasy spôsobujú lodiam a vybaveniu.

+1

Čistejšia voda znamená menej toxínov a lepšie morské plody aj podmienky na kúpanie.

2 Podporíš udržateľné poľnohospodárstvo na pevnine, aby si obmedzil splach hnojív.

+2

Zastavenie znečistenia pri zdroji udržiava more zdravšie a chráni pobrežné a morské ekosystémy.

-1

Poľnohospodári potrebujú finančnú podporu a čas, aby zmenili spôsob práce.

-1

Drobní poľnohospodári sa prispôsobujú ťažšie.

+1

Zdravšia voda, potraviny a prostredie pomáhajú ľuďom cítiť sa lepšie a bezpečnejšie.

3 Podporíš obnovu pobrežných mokradí ako filtrov medzi pevninou a morom.

+2

Mokrade pôsobia ako prírodné filtre, ktoré pohlcujú prebytočné živiny, a sú aj bohatými biotopmi pre ryby, vtáky a bezstavovce.

-

Obnova mokradí stojí veľa, ale môže priniesť aj nový príjem, napríklad z prírodného turizmu.

+1

Pomáha pobrežným aj vnútrozemským komunitám prostredníctvom ekosystémových služieb mokradí.

+1

Menej rias znamená čistejšiu vodu a menej rizík pre zdravie ľudí.

1 Zavedieš prísnejšie pravidlá rybolovu, aby sa populácie rýb obnovili.

+2

Dáva to rybám populáciám a biotopom čas zotaviť sa a zosilnieť.

+1

Rybári môžu istý čas zarábať menej, ale pomáha to udržať rybárske pracovné miesta do budúcnosti.

+1

Podporuje to lepšiu budúcnosť rybárov tým, že ich povzbudzuje loviť pestrejšie druhy, a pomáha menším rybárskym podnikom.

-

Žiadny priamy vplyv.

2 Spustíš rozsiahle projekty obnovy biotopov v kľúčových oblastiach.

+2

Pomáha oblastiam, kde sa ryby potrebujú rozmnožovať a rásť, čím saorský život vracia.

-1

Spustenie a údržba sú drahé a chvíľu trvá, kým sa prejaví výsledky.

-

Väčšinou neutrálne, pokiaľ sa nezapoja miestne komunity alebo z práce nezískajú pracovné miesta.

+1

Zdravšie more znamená časom kvalitnejšie morské plody.

2 Podporíš selektívny rybársky výstroj, ktorý je bezpečnejší pre prírodu, no stále umožňuje rybolov.

+1

Nový výstroj chráni morské dno a bráni neúmyselnému úlovku druhov.

+1

Rybári môžu naďalej pracovať a chytať kvalitnejší produkt, ale nový výstroj stojí peniaze.

-1

Malí rybári si výstroj možno nebudú môcť dovoliť alebo budú potrebovať zaškolenie na jeho používanie.

-

Žiadny priamy vplyv na zdravie.

1 Zvýšiš kontrolu a pokuty za nenahlásený rybolov.

+1

Chráni to ryby tým, že sa menej z nich uloví bez nahlásenia.

-1

Prísne pravidlá môžu spočiatku sťažiť rybolov a ich presadzovanie stojí veľa.

+1

Spravodlivé pre rybárov, ktorí už pravidlá dodržiavajú.

+1

Lepšia vysledovateľnosť znamená bezpečnejšie morské plody a menšiu šancu zjesť nesprávne označenú rybu (čo môže byť nebezpečné pri alergii).

2 Spolupracuješ s rybármi na zbere lepších údajov a ponúkaš odmeny za nahlasovanie úlovkov.

-1

Ak plán dobrovoľne nedodržia všetci rybári, nemusí fungovať dostatočne dobre.

+1

Rybári môžu naďalej pracovať a začať si budovať lepšie návyky pri nahlasovaní.

+1

Buduje to dôveru, spoločnú zodpovednosť a pocit spolupatričnosti v pobrežných komunitách.

-

Žiadny priamy vplyv.

3 Použiješ technológie ako kamery a digitálne lodné denníky na sledovanie toho, čo sa na lodiach uloví.

+2

Poskytuje jasné údaje v reálnom čase na ochranu rybích populácií a zníženie nelegálneho či škodlivého rybolovu.

-1

Inštalácia a prevádzka systémov je drahá.

-2

Vyvoláva to obavy o súkromie, pričom niektorí rybári sa cítia neustále sledovaní.

-

Žiadny priamy vplyv.

Čierne more

1

1 Povzbudíš rybárov, aby v zasiahnutých regiónoch používali háčiky namiesto sietí.

-2

Medúzy sa naďalej premnožujú, čo ovplyvňuje rozmnožovanie pôvodných druhov.

+1

Rybolov sa nezastaví a rybári majú príjem, ale je menej druhov na lov, takže ceny morských plodov rastú.

-2

Menší rybári si nový výstroj nemôžu dovoliť a sú znevýhodnení. Drahšie morské plody sťažujú nákup rýb rodinám s nízkym príjmom.

-1

Počet plavcov poprhlených medúzami naďalej rastie.

2 Vyvinieš ekonomické využitie medúz, napríklad potraviny, farmaceutiká alebo hnojivá.

+2

Populácia medúz klesá a pôvodným druhom sa opäť môže dariť.

+2

Z výrobkov z medúz vznikajú nové pracovné miesta a podniky.

+2

Vznikajú miestne pracovné miesta a rybári sa môžu vrátiť k bežnej práci.

+1

Menej plavcov je poprhlených. Na trhu sa objavujú nové farmaceutické výrobky na báze medúz.

3 Zavedieš prísnejšiu kontrolu balastnej vody z lodí, aby si predišiel ďalšiemu zavlečeniu invázných medúz.

-1

Spomalí to problém, ale nevyrieši medúzy, ktoré tam už sú.

-2

Lode a rybári majú zdržania a viac pravidiel, zatiaľ čo medúzy stále spôsobujú problémy. Ceny morských plodov rastú.

-2

Najviac to majú ťažké drobní rybári. Vyššie ceny morských plodov ťažko doliehajú na rodiny s nízkym príjmom.

-

Žiadny výrazný priamy vplyv.

1 Zvýšiš kontrolu a pokuty za nelegálny rybolov.

+2

Prísnejšie kontroly znamenajú, že sa nekaloloví menej rýb, takže druhy sa môžu zotaviť.

-2

Dohľad a hliadky sú drahé, aj keď dlhodobo pomáhajú chrániť rybie populácie.

+1

Poctiví rybári sú chránení pred nekalou konkurenciou.

+1

Lepšia výsledovateľnosť znamená bezpečnejšie morské plody pre všetkých.

2 Podporíš legálne rybárske činnosti stimulmi.

+1

Podpora udržateľných postupov pomáha populáciám rýb časom rásť.

-1

Poskytovanie dotácií krátkodobo stojí peniaze.

+2

Rybári, ktorí dodržiavajú pravidlá, najmä tí drobní, sú odmeňovaní a podporovaní.

+1

Bezpečnejšie rybárske postupy pomáhajú udržať morské plody čisté a výsledovateľné.

3 Spolupracuješ so susednými krajinami na zlepšení kontroly.

+1

Kedže druhy v Čiernom mori migrujú, cezhraničná spolupráca pomáha chrániť morské živočíchy.

+1

Zdieľanie hliadok a informácií šetrí peniaze a stabilizuje rybársku ekonomiku.

+1

Všetci dodržiavajú rovnaké pravidlá, čo pôsobí spravodlivo a buduje dôveru.

+1

Lepšie monitorovanie znamená bezpečnejšie morské plody v celom regióne.

1 Zavedieš prísnejšie rybolovné kvóty na ochranu populácií sardel.

+1

Populácie sardel majú šancu zotaviť sa, čo pomáha aj celému ekosystému.

-1

Keďže je na lov menej sardel, rybári krátkodobo strácajú dôležitý zdroj príjmu.

+1

Chráni to dlhodobý prístup k sardelám, najmä pre malých rybárov.

+1

Nižšie riziko nadmerného rybolovu a neregulovaných úlovkov zabezpečuje kvalitu morských plodov a dlhodobý prístup spotrebiteľov k sardelám.

2 Podporíš alternatívne druhy, aby sa znížila závislosť od sardel.

+1

Zníženie tlaku na sardely pomáha vyvážiť morský potravinový systém.

+1

Otvárajú sa nové trhy pre iné druhy, čo prináša nové obchodné príležitosti.

-1

Niektorí tradiční lovci sardel to môžu mať ťažké zmeniť svoje návyky alebo vybavenie.

+1

Konzumácia širšej škály morských plodov môže viesť k lepšej výžive.

3 Investuješ do akvakultúry ako doplnku k rybolovu.

+1

Chov rýb pomáha znížiť tlak na divé populácie sardel.

+1

Vytvára to nové pracovné miesta a zabezpečuje stabilné dodávky sardel.

-1

Prechod na akvakultúru so sebou nesie riziko, že drobní rybári zostanú bokom.

-

Žiadny okamžitý vplyv.

1 Povzbudíš rybárov, aby lovili tohto slimáka pomocou selektívneho výstroja, ktorý neškodí iným živočíchom ani morskému dnu.

+1

Ostatné morské živočíchy a morské dno zostávajú v bezpečí, zatiaľ čo populácia Rapana venosa klesá.

+2

Rybári zarábajú predajom Rapany ako nového morského produktu.

-1

Menší rybári si možno nebudú môcť dovoliť špeciálny výstroj potrebný na zapojenie.

-

Žiadny výrazný vplyv na zdravie.

2 Rozhodneš sa nekonať a veríš, že príroda si vždy nájde cestu.

-2

Situácia sa zhoršuje a privádza pôvodné druhy ako ustrice a mušle na pokraj vyhynutia.

-2

Rybári strácajú príjem, keď mušle, ustrice a ďalšie zasiahnuté druhy miznú.

-1

Najviac zasiahnuté sú pobrežné komunity a drobní rybári.

-1

Keďže je dostupných menej miestnych morských plodov, ľudia jedia menej zdravej morskej stravy.

3 Povzbudíš tvorbu nových produktov z morského slimáka.

+1

Pomáha to kontrolovať šírenie tohto morského slimáka a dáva pôvodným druhom šancu zotaviť sa.

+2

Rastie nové odvetvie a výrobky z Rapany sa dajú dokonca vyvážať.

+1

Nové podniky vytvárajú miestne pracovné miesta.

+1

Slimáky sa využívajú na tvorbu nových farmaceutických výrobkov.

1 Presadiš prísnejšie rybolovné kvóty a monitorovanie.

+2

Znižuje to rybolovný tlak, dáva kalkanovi čas zotaviť sa a pomáha udržať ekosystém v rovnováhe.

-1

Rybári závislí od kalkana môžu krátkodobo zarábať menej.

-1

Nové pravidlá môžu najviac zasiahnuť drobných rybárov.

+1

Ochrana populácií kalkana teraz znamená, že ľudia môžu túto výživnú rybu jesť aj v budúcnosti.

2 Podporíš lov a konzumáciu alternatívnych druhov so zdravšími populáciami.

+1

Menší tlak na kalkana mu pomáha zotaviť sa a podporuje vyváženejšie využívanie morských zdrojov.

+1

Otvára to nové trhy pre menej známe ryby a pomáha odvetviu morských plodov prispôsobiť sa.

+1

Rybári môžu naďalej pracovať prechodom na nové druhy bez vyčerpania populácií kalkana.

+1

Pestrejšia strava z morských plodov môže zlepšiť zdravie a výživu.

3 Investuješ do chovu kalkana, aby si znížil tlak na divé populácie.

-1

Pri zlom riadení farmy predstavujú riziká ako znečistenie z krmiva alebo uniknuté chované ryby.

+1

Akvakultúra vytvára nový príjem a pracovné miesta v regióne.

-

Chov vytvára stabilné pracovné miesta, ale drobným rybárom nemusí prospieť.

-1

Hrozí, že nové farmy budú pre nedostatok skúseností zle riadené. Možné problémy zahŕňajú parazity alebo nesprávne používanie antibiotík.

Atlantický oceán / Lamanšský prieliv / Severné more

1

1 Uzavrieš rybolov tohto druhu zavedením moratória.

+2

Populácie tresky majú viac času rásť.

-2

Je to veľká strata príjmu pre celé odvetvie morských plodov, nielen pre rybárov.

-1

Najviac to zasiahne malých rybárov a chudobnejšie rodiny.

-1

Ľudia už nemôžu získať túto lacnú, zdravú rybu, ktorá je obľúbeným zdrojom bielkovín a zdravých tukov.

2 Znížiš rybolovné kvóty na tresku.

+1

Tresky majú viac šancí rozmnožiť sa.

-1

Rybári lovia menej a zatiaľ zarábajú o niečo menej.

+1

Pomáha to chrániť prístup k treske pre budúce generácie a pre malých rybárov, ktorých obživa od nej závisí.

-

Žiadny výrazný vplyv.

3 Poskytneš rybárom dotácie na výstroj, ktorý znižuje vedľajší úlovok tresky.

+1

Omylom sa uloví menej tresky.

-

Rybári míňajú peniaze na výstroj, ale z rybolovu stále zarábajú.

+1

Pomáha to rybárom zmeniť sa bez straty práce.

-

Žiadny výrazný vplyv.

1 Požiadaš chovateľov, aby pestovali chaluhy, ktoré pomôžu znížiť kyslosť vody.

+2

Chaluhy znižujú CO₂ vo vode, tlmia účinky kyslosti na farmy mäkkýšov a poskytujú biotop morským živočíchom.

+1

Chovatelia môžu chaluhy predať a zarobiť viac peňazí.

+1

Je to lacné a jednoduché, takže to môžu vyskúšať všetky farmy, aj tie malé.

+1

Chaluhy sa dostávajú na trh. Sú dobrým zdrojom jódu, ktorý je dôležitý pre funkciu štítnej žľazy.

2 Spolupracuješ s vedcami na výskúšaní odolnejších kmeňov ustríc, ktoré lepšie znášajú kyslú vodu.

+1

Ustrice zostávajú silné aj v kyslej vode.

-

Prechod stojí peniaze, ale neskôr sa vyplatí.

-1

Väčšie farmy môžu mať k týmto ustriciam lepší prístup než malí producenti.

-

Žiadny výrazný vplyv.

3 Povzbudíš chovateľov, aby kontrolovali vodu a pridávali prírodné látky ako drvené mušle či vápeneč na úpravu pH.

+1

Pomáha to mladým ustriciam prežiť a rásť v liahňach.

-1

Vybavenie a údržba na to sú drahé.

-1

Nástroje si bez dotácií môžu dovoliť len väčšie farmy.

-

Žiadny výrazný vplyv.

1 Necháš veci tak, ako sú.

-2

Emisie CO₂ z dopravy prispievajú k zmene klímy a nepriamo ovplyvňujú morské ekosystémy.

+1

Necháť veci tak je lacnejšie.

-1

Miestni rybári nedostanú prácu pri lúpaní kreviet.

Žiadny výrazný vplyv.

-

2 Pomôžeš zaviesť stroje na lúpanie kreviet blízko miesta ich úlovku.

+1

Menej dopravy znamená menej emisií CO₂, čo prispieva k spomaleniu zmeny klímy.

+2

Náklady na kúpu strojov rýchlo prevýši vznik miestnych pracovných miest, čo prospieva miestnej ekonomike.

-2

Stroje znižujú počet pracovných miest, ktoré by mohli vzniknúť pre ľudí. Robotníci v Maroku prídu o prácu.

-

Žiadny výrazný vplyv.

3 Investuješ do sociálnych družstiev, kde robotníci lúpu krevety ručne pri rybolovnej zóne.

+1

Lúpaním na mieste to znižuje emisie CO₂ z dopravy.

-1

Mzdy robotníkov sú v Európe vyššie než v Maroku, takže rovnaký výsledok stojí viac.

+1

Pomáha to miestnym ľuďom získať prácu a naučiť sa zručnosti doma, ale robotníci v Maroku prídu o prácu.

-1

Krevety môžu byť pre niektoré rodiny príliš drahé.

1 Drasticky obmedzíš ťažbu ropy a plynu.

+2

Menej hluku a znečistenia pomáha morským živočíchom zotaviť sa.

-2

Mnoho ľudí v odvetví ropy a plynu prichádza o prácu a peniaze.

+1

Ukazuješ silné odhodlanie chrániť prírodu a budúce generácie.

+1

Čistejší oceán znamená lepšie zdravie, najmä pre ľudí pri pobreží.

2 Hľadáš rovnaký druh na lov v iných moriach.

-1

Iné moria trpia nadmerným rybolovom.

+1

Rybolov pokračuje a prináša peniaze na nových miestach.

-1

Poškodzuje to miestne aj vzdialené rybárske komunity.

-2

Znečistenie z odvetvia ropy a plynu časom spôsobuje vážne problémy verejného zdravia v pobrežných komunitách.

3 Uzavrieš dohodu s okolitými krajinami na obmedzenie znečistenia a hluku z ropy a plynu.

+1

Morský život pociťuje menší stres a môže sa trochu zotaviť.

-

Žiadny výrazný vplyv. Prevádzkovatelia zostávajú aktívni, čo prevažuje nad nákladmi na adaptáciu.

+1

Spravodlivé pravidlá pomáhajú chrániť prírodu aj pracovné miesta.

-

Žiadny výrazný vplyv.

1 Spoločne zakážete lov hrebenatiek počas kľúčových období rozmnožovania.

+2

Hrebenatky dostanú čas rásť a rozmnožovať sa.

-1

Rybári počas zákazu strácajú peniaze v oboch krajinách.

+1

Pravidlá sú pre všetkých rovnaké, čo je spravodlivejšie a bráni napätiu medzi rybárskymi komunitami.

-

Žiadny výrazný vplyv.

2 Necháš každú krajinu loviť podľa vlastných pravidiel, ale zavedieš deeskalačný protokol pre prípad konfliktov.

-1

Hrebenatky sú stále pod príliš veľkým tlakom.

+1

Rybári naďalej pracujú a zarábajú.

-2

Rozdielne pravidlá spôsobujú hnev a spory napriek deeskalačnému protokolu.

-

Žiadny výrazný vplyv.

3 Vytvoríš spoločný plán pre hrebenatky s limitmi a oblasťami, ktoré sa striedavo zatvárajú.

+1

Hrebenatky sa vďaka limitom pomaly vracajú.

+1

Sú potrebné isté zmeny, ale pracovné miesta aj hrebenatky zostávajú dlhodobo v bezpečí.

+2

Rybárske komunity spolupracujú a menej sa hádajú.

-

Žiadny výrazný vplyv.

Funded by
the European Union

PART OF THE

EU MISSIONS

RESTORE OUR OCEAN & WATERS